

leving heeft gehad. Er werd een onderwijsstelsel gecreëerd, aangepast aan de inheemse wereld, dat de blik opende en belangstelling wekte voor andere kennis en gewoonten, zonder de leerling van zijn eigen omgeving te vervreemden. Bovendien bracht het nieuwe groepen de kans deel te hebben aan functies en taken waaraan zij in het traditionele bestel niet toekwamen. Naast geboorte ging bekwaamheid een rol spelen. Een nieuwe functionele elite kwam op.

Dit boek laat niet alleen de groei van het onderwijs zien van binnenuit, maar toont tevens een vergezicht op de ontwikkeling van Indonesië. Een belangrijk aspect van de Nederlandse koloniale geschiedenis is hier grondig behandeld door een man die zelf over ruime ervaring beschikt met het onderwijs in de tropen.

J. van Goor

De Groote Stooringe 1875 (Roeselare, 1975, 431 blz.).

Er is de jongste jaren een toenemende belangstelling waar te nemen voor de geschiedenis van de Vlaamse studentenbeweging. Her en der verspreid (en vaak verloren gewaand) materiaal komt te voorschijn, wordt verzameld en geordend, krijgt zijn plaats in museum of archief en vormt onderwerp van wetenschappelijke studie. Zowel in boek als in tijdschrift konden resultaten van dat speurwerk reeds gepubliceerd worden (vooral het echtpaar Vos-Gevers legde hierbij een opvallende bedrijvigheid aan de dag). Paralleel daarmee waren tijdens de afgelopen maanden, in Leuven en elders, merkwaardige tentoonstellingen te zien over het Vlaamse studentenleven. Roeselare, de bakermat van de 'blauwvoeterij', wou blijkbaar niet ten achteren blijven. Naar aanleiding van het feit dat honderd jaar eerder aan het Klein Seminarie te Roeselare een groep Vlaamsgezinde leerlingen (met Rodenbach vooraan) in opstand was gekomen tegen superior Delbar (contestatie die de geschiedenis inging als de 'Groote Stooringe'), werd in 1975 een herdenkingscomité opgericht dat zich ondermeer tot doel stelde een jubileumboek uit te geven. Met de steun van velerlei zijde slaagde dit comité erin een lijvig werk van 431 bladzijden samen te stellen, waarin bijdragen waren opgenomen van (in alfabetische orde) J. Cocle, M. De Bruyne, J. De Maeyer, A. Demedts, M. Hanson, J. Huyghebaert, M. Lamberty, R. F. Lissens, L. Valcke, L. Vandenberghe en L. Vos-Gevers.

Deze auteurs benaderen op diverse wijzen de oorsprong en de groei van de Vlaamse studentenbeweging, maar niet eens de helft van hen dringt rechtstreeks door tot de 'Groote Stooringe'. Zo beperkt Ludo Valcke zich tot een schets van hetgeen de universitaire studentengenootschappen te Leuven en te Gent ('Met Tyd en Vlyt' sedert 1836 en 't Zal Wel Gaan' sedert 1852) betekend hebben als voorlopers van de 'blauwvoeterij' in Roeselare. Een deel van de voorgeschiedenis wordt ook behandeld door Mare Hanson, die een overzicht geeft van de taaitoestanden en het moedertaalonderricht in het Westvlaamse katholieke humaniora-onderwijs tijdens het episcopaat van J. B. Malou (1848-1864). Aansluitend daarbij zorgt Lieve Vos-Gevers voor een gedetailleerd relaas over de evolutie van het vak Nederlands gedurende de ambtsperiode van bisschop J. Faict (1864-1894) en onderzoekt tevens - ter vergelijking - de situatie in de colleges van het aartsbisdom Mechelen. Bijna even uitvoerig is de bijdrage die Michiel De Bruyne wijdt aan de geschiedenis van de Westvlaamse bond 'Voor Taal en Volk' (1870-1890). Over de rol van Rodenbach in de Leuvense studentenafdeling van het Davidsfonds worden we ingelicht door Jan De Maeyer, over de 'blauwvoeterij' als aanloop tot de stichting van het 'Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond' schrijft Lionel Vandenberghe en over de (latere) ontwikke-

ling van de Vlaamse meisjesbeweging vernemen we een en ander van Jan Cocle. In al deze geschriften - het dient herhaald - wordt weinig aandacht besteed aan de 'Groote Stoorring' zelf; de feiten van 1875 worden er enkel gebruikt als aanleiding, uitgangspunt of decor.

Wat zich tijdens het superiorsfeest aan het Klein Seminarie te Roeselare in juli 1875 precies heeft afgespeeld en hoe een vrij onbelangrijk incident er is uitgegroeid tot een open conflict tussen het gevestigde gezag en de poësisieerlingen (met als climax het wegzenden van één der leerlingen), krijgen we eigenlijk alleen maar te lezen in een inleidend artikel van Michiel De Bruyne, in een bestudering door J. Huyghebaert van de drie versies van Rodenbachs 'Lied der Vlaamsche Zonen', in een onderzoek van André Demedts naar de beweegredenen die Hugo Verriest een rol hebben doen spelen in de 'blauwvoeterij' en ten slotte in een door R. F. Lissens gecommuniceerde tekstuitgave van een tot dusver niet gepubliceerd schoolopstel van Rodenbach 'Als 't ende naakt'. Veel nieuws voeren deze bijdragen in feite niet aan. Wat we reeds eerder wisten over de 'Groote Stoorring', onder meer dank zij de geruchtmakende Rodenbach-biografie (1960) van Frank Baur, wordt slechts op enkele punten aangevuld en verduidelijkt. Des te onbillijker klinken dan ook de woorden van R. F. Lissens telkens als hij in zijn commentaar de beschouwingen of interpretaties van Baur in twijfel trekt. Het is duidelijk dat hier een oude vete op rancuneuze wijze in herinnering wordt gebracht. Dat valt te betreuren.

Even jammer vinden we het, dat aan deze reeks bijdragen niet een synthese voorafgaat. Namens het herdenkingscomité wordt weliswaar door Raoul Boucquey in een inleidend woord een vergelijking gemaakt tussen het flamingantisme van 1875 en dat van 1975 (waarbij hij de 'Groote Stoorring' terecht omschrijft als 'een storm in een glas water, maar dan met maritieme gevolgen'), doch over de keuze van de teksten en over hun onderling verband krijgen we geen enkele informatie. Die vaagheid blijkt trouwens ook uit de titelpagina, waar geen namen worden-genoemd en waar-zelfs de vermelding van plaats en jaar van uitgave ontbreekt. Alleen de inhoudsopgave achteraan het boek maakt ons iets wijzer. Toch zou een korte bio-bibliografische aantekening per auteur daaraan moeten toegevoegd zijn. Veel van de bedoelingen en achtergronden zou erdoor verduidelijkt worden.

K. De Clerck

R. L. Schuurisma, *Het onaannemelijk tractaat. Het verdrag met België van 3 april 1925 in de Nederlandse publieke opinie* (Proefschrift Rijksuniversiteit Utrecht, 1975; Groningen: Tjeenk Willink, 1975, x en 360 blz., f 48,-).

Op 19 december 1975 promoveerde de heer R. L. Schuurisma aan de Rijksuniversiteit te Utrecht op een proefschrift, dat een der meest bewogen onderwerpen uit de Nederlandse buitenlandse politiek tussen de twee wereldoorlogen behandelt, namelijk het verdrag met België van 3 april 1925. Het onderzoek van de schrijver is, op grond van een vrijwel uitputtende analyse van de Nederlandse pers, vooral toegespitst op de vraag, hoe de Nederlandse publieke opinie op het verdrag reageerde en wat voor betekenis dit heeft gehad voor het lot ervan, maar het boek is veel meer geworden dan een studie over de vorming van de openbare mening over een bepaald onderwerp. Het is tevens een grondige evaluatie van de merites van het verdrag zelf en van een brok Nederlands politiek leven.

Hoezeer ons inzicht in het Nederlandse beleid ten aanzien van de verhouding tot België erdoor verdiept is, bemerken we als we Schuurisma's werk vergelijken met het boek, dat